

Bergamotplant (Monarda)

In deze rubriek wordt om de maand een (vaste) plant voorgesteld die het meer dan waard is om een plekje in de imkerstuinte te krijgen.

De bergamotplant (Monarda), ook wel hanekam genoemd, is een bijna onmisbaar element in de zomerborder. Dit lid van de lipbloemenfamilie (*Lamiaceae* of *Labiatae*) kent tegenwoordig vele cultivars met een grote variëteit aan kleur en groeihoogte zodat er voor elk zonnig plekje wel een Monarda te vinden is.

Uiterlijk

102 De lange, in schijnkransen geplaatste lipbloemen geven deze plant de bijnamen hanekam of indianentooi. Om het effect nog te versterken worden de bloemen door opvallend gekleurde schutbladen omringd. Het zijn vrij stevige, rechtop groeiende planten met vierkante stengels. De kruislingsgewijs geplaatste blaadjes verspreiden een karakteristieke geur. De hoogte varieert van 90 tot 180 cm en de bloeitijd is van juli tot in september.

Dit is een plantensoort waarvan er regelmatig nieuwe cultivars in de handel verschijnen. Monarda's zijn er in alle tinten roze, lila, paars en rood. 'Schneewittchen' is een witte variëteit. Er wordt niet alleen op kleur geselecteerd, maar ook op gevoeligheid voor meeldauw.

Herkomst

De Monarda's die we tegenwoordig in de tuin aantreffen zijn vrijwel allemaal gecultiveerde planten, d.w.z. ze zijn ontstaan uit kruisingen van wilde Monarda-soorten. Deze oorspronkelijke soorten, o.a. *M. didyma* en *M. fistulosa* stammen allemaal uit Noord-Amerika. De vele variëteiten ontstaan al dan niet toevallig op kwekerijen. Vooral de bekende kweker en tuinarchitect Piet Oudolf heeft ertoe bijgedragen dat het huidige sortiment Monarda's vele, goed bruikbare rassen bevat in diverse mooie kleuren.

Van oorsprong groeit de plant op een zonnige plaats in een vruchtbare, vochthoudende zandgrond.

Vermeerderen

De diverse rassen van de Bergamotplant laten zich het beste vermeerderen door de plant in april-mei te scheuren. Sommige cultivars breiden zich in een groei-seizoen zo sterk uit dat er een overvloed van jonge plantjes van gekweekt kan worden. Andere rassen groeien minder sterk, deze kunnen ook gestekt worden.

Monarda 'Talus'. Foto: G. Schalk

Van *M. fistulosa* is zaad in de handel verkrijgbaar, maar de nakomelingen hiervan hebben niet allemaal precies dezelfde kleur. Ook zaaien Monarda's zich wel spontaan uit, maar de resultaten hiervan zijn vaak teleurstellend.

Toepassing

Monarda's doen het goed in bijna elke normale tuingrond mits deze voldoende vochthoudend is. Ze prefereren een plaatsje in de zon maar enige schaduw wordt nog wel verdragen. Vooral de hogere soorten zijn goed bruikbaar achter in een border. Door de vele verschillende tinten is het heel goed mogelijk om meerdere rassen te combineren. Het grote nadeel van de Bergamotplant is haar gevoeligheid voor meeldauw. Vooral de wat oudere rassen worden vaak al voor de bloei dermate aangetast dat ze eigenlijk niet goed bruikbaar zijn. De latere kruisingen zijn wat dit betreft sterk verbeterd maar ook niet gegarandeerd meeldauwvrij.

Bijwaarde

Bergamotplant is een goede insectenlokker in uw tuin. Bijen, hommels en ook vlinders bezoeken de plant om haar nectar terwijl er ook stuifmeel op gewonnen wordt.

Bijzonderheden

De Noord-Amerikaanse indianenvolken waardeerden de Monarda al om haar geneeskrachtige eigenschappen. Van de bloemen kan een thee getrokken worden die helpt tegen verkoudheid en rustgevend is. Ook aan de bekende 'earl grey-thee' is een vleugje Bergamot toegevoegd om de thee het specifieke aroma te geven.